



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ad Iesuitarvm Assertionēs, Ex Epistola Priori Divi Pavli ad
Timotheum, in Schola Dilingana disputatas, quibus totum
Papatum stabilire conati sunt, pia responsio**

**Bidembach, Wilhelm
Osiander, Lucas**

Tvbingæ

VD16 B 5358

Ex Cap. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36892

nissimum iisdem adimit: qui tribuit, non propterea ministerium Ecclesiasticum tribuit, hoc enim nusquam in nouo testamento Sacerdotium appellatur, nec ministri Sacerdotes, sed Apostoli, Prophetæ, Euangelistæ, Pastores, doctores, Episcopi dicuntur, vnus Ephes. 4. autem Sacerdos Christus, qui seipsum in ara crucis obtulit. Nec quisquam apud nos dixit, Sacerdotium tantum in concionando positum esse, alioquin omnes & singuli Christiani ad concionandum essent obstricti. Quo quid esset absurdius? cum Paulus manifeste dicat: Prophetæ duo aut tres loquantur, cæteri diiudicent. 1. Cor. 14.

De Pepuzianis quidem scribit Augustinus, eos tantum dare mulieribus principatum, vt sacerdotio quoque apud eos honorentur. Dicunt enim, Quintilæ & Priscillæ in ciuitate Pepuza, Christum specie fœminæ reuelatum. Sed cum his portentosis Enthusiasticis nihil nobis est commune. Videant autem Pastores, ne ipsi denuo fœminam, & quidem meretricem, creent, non tantum sacerdotem, sed etiam sacerdotum Principem. Neque enim ipsis ignotam esse arbitror Platinae historiã de Ioanne octauo: qui tam fœcundus ac benignus pater extitit, vt etiam pepererit, & nouum morem explorandi sexum masculinum in Pontificibus post se reliquerit.

*nonnulli: Historio
graphi de Ioanne
septimo, magister
meretricis, primum
pontificis curato.*

IESVITÆ.

EXCAP. III.

Fidelis sermo, si quis Episcopatum, &c.

Sino

I.

Sive cum Theophylacto, Beda & Oecumenio, Episcopi nomine, Presbyteros omnes comprehendamus, siue (quod Apostoli verbis, & interpretationi Chrysostomi & Ambrosij magis est consentaneum) tantum Antistites et Presbyteros illos, qui ab ipsis ad vicos & pagos vicinos, docendi gratia mittebantur, constat Presbyterorum inferiorum gradum, hic aperte non exprimi, non quod potestate pares sint cum Episcopis (ut cum Aetio iam olim damnato noui docent Evangelici) sed quia, quae de Episcopis praecipuntur, eadem ferè ceteris Presbyteris conueniunt:

Epiph. haeref. 75. Aug. haeref. 53. Dionys. Eccl. Hierarch. c. 5. & 6. Epiph. vbi supra. Clement. epist. 1. ad Iacob. Anacle. epist. de Patriar. primaribus &c. Vrb. epist. de communi vita etc. Dama. epist. de Coepiscopis, Amb. in 12. ca. 1. ad Cor. Beda lib. 3. super Luc. c. 15. Theod. in 3. c. huius epist. Isidorus in quodam sermone habito in Synodo, Concil. Trid. sess. 23. cap. 4. & Can. 6. & 7.

vel quia tempore illo (teste Epiphano) propter penuriam virorum & Ecclesiae inopiam, Episcopi Presbyterorum, Diaconi verò reliquorum ministrorum munera obirent. Episcopos autem esse primos Presbyteros, & institutione Christi reliquis Presbyteris, functione atq; dignitatis gradu superiores, compertum est. Illorum enim est (teste Dionysio) perficere, atq; Patres & Doctores (ut Epiphanius ait) Ecclesiae procreare, hi verò potestatem huiusmodi nullam habent: illi Apostolis (Clemente, Anacleto, Urbano, Damaso, Ambrosio, Theodoro, Beda, Isidoro, restibus) hi verò discipulis alijs succedunt.

RESPONSIO.

HIC iam, quod faustum foelixq; sit, ad Hierarchiam Ecclesiasticam deuenimus: pro qua Iesuitae tanq; pro aris & focis dimicant: quanq; de focis certè magis quam de aris sint solliciti. Vident enim, si ille, de humano ingenio confictus & falso sacer nuncupatus ordo concidat, futurum, ut culinæ ipsorum non

non minus quam glacies, frigeant: vident quam innumera ocioforum hominum turba, ad stiuam es-
 set ableganda, quæ iam sub septemplici clypeo sep-
 tem ordinum delitescens, abdomini suo viuít, iuxta
 illud Apostoli: Quorum Deus venter est. Vulgò Phil. 3.
 autem gradus, per quos ad Sacerdotij fastigium as-
 cenditur, numerantur hi: Ostiarius, Lector, Exor-
 cista, Acolutus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter.
 Hic autem supremus gradus adeo fecundus est, vt
 ex se alios septem, maiores se, progignat: sequuntur
 enim Episcopi, Archiepiscopi, Primates, Patriar-
 chæ, Cardinales, Papa: qui, vt glossa in proëmio
 Clementinarum habet, dicitur à, papæ, interiectio-
 ne admirantis, quia est verè admirabilis vicarius
 Dei in terris. Vnde dicit ille Anglicus in Poëtria
 noua: Papa stupor mundi. Et circa finem: Qui maxi-
 me rerum, nec Deus es nec homo, quasi neuter es in-
 ter vtrunq;. Ex qua glossa colligitur, totius ordinis
 Hierarchici supremum fastigium, hoc est, Papam,
 cum nec Deus nec homo sit, sed inter vtrunq; neu-
 ter, esse aliquid bono Angelo deterius. Inter hos au-
 tem siue septem siue quatuordecim, siue quocunq;
 numerare placet ordines, tres tantum sunt, quorum
 in scripturis noui testamenti habetur mentio, quos-
 rumq; in Ecclesia vsus semper extitit, Diaconatus
 nimirum, Presbyterium, & Episcopatus. Hæc tamē
 duo postrema non ita subtiliter discernuntur, vt nō
 interdum alterum pro altero accipiatur: sic vt Epi-
 scopus & Presbyter non tam sint diuersarum fun-
 ctionum, quam ætatum nomina: cum Episcopus
 vel iuuenis vel senex esse possit, Presbyter autem,
 K. non.

non nisi senior. Et Iesuitæ ipsi fatentur, quæ de Episcopis præcipiuntur, eadem ferè Presbyteris conuenire. Ad hæc fatentur, olim propter penuriam viros, et Ecclesiæ inopiam, Episcopos Presbyterorum munera obire solitos. Simul ergo fateri eos necesse est, Ecclesiæ diuitias & viros Christianorum turbam, nõ aliquod vel Christi vel Apostolorum mandatũ hoc diferimẽ Episcopalis & Presbyteralis dignitatis peperisse. Cur igitur sui ipsorum mox obliuiscuntur, cum affirmant, INSTITVTIONE CHRISTI Episcopos reliquis Presbyteris functione atq; dignitatis gradu superiores esse: vbi autem, obsecro, Christus vnq; vnum verbum, vel vnum saltem tota de Episcopis vel Presbyteris protulisse apud Euangelistas legitur? Hic ad ineptam allegoriam, aut claudicantem similitudinem confugiunt. Episcopi (inquiunt) Apostolis, Presbyteri verò alijs discipulis, septuaginta illis scilicet, succedunt. O dictum acutè. At si authores quæras huius *ἀλλ' ἰσὺς ἰσὺς ἰσὺς*, pro Christo tibi nescio quem Clementem, pro Mattheo Anacletum, pro Marco Urbanum, pro Luca Damasum, pro Ioanne Ambrosium, Theodoretum pro Paulo, Bedam pro Petro, Isidorum pro Iacobo substituunt. Sed age, condonemus hoc ipsorum nimis & superstitosæ erga Ecclesiasticos scriptores (quorum multa opuscula notha circumferuntur) reuerentiæ, condonemus antiquo, & multis seculis inueterato mori, pro scripturis Canonicis dubia incertæq; fidei scripta, hominum, nonnunq; dormitantium, allegandi. Hoc verò nullo modo excusari potest, quod impudenter vociferantur, esse damnatam,

& post

& post Aërium à nouis Euangelicis resuscitatam
 heresin, Presbyteros Episcopis potestate æquipara-
 re. Scimus quidem Epiphaniū nimis præcipitan-
 ter damnare, cum alia non impia, tum hoc etiam
 Aërii. Quid est (inquit Aërius referente Epipha-
 nio) Episcopus ad Presbyterum? Nihil differt hic
 ab illo: vnus enim est ordo, & vnus honor, & vna
 dignitas. Imponit manus Episcopus, ita etiam Pres-
 byter: lauacrum dat Episcopus, similiter & Pres-
 byter: dispensationē cultus diuini facit Episcopus,
 & Presbyter similiter: sedet Episcopus in throno,
 sedet etiam Presbyter, &c. Hunc sermonem furio-
 sum magis esse, quàm humanæ conditionis, pronun-
 ciat Epiphanius. Hunc sequutus ceu Abbreviator
 Hæreseōn Augustinus: Dicebat (inquit) Presbyte-
 rum ab Episcopo nulla differentia debere discerni,
 Modestius certè loquitur Augustinus quàm Epi-
 phanius, & Aërii dogma magis pro errore quàm
 pro hæresi habere videtur. Sed opponamus istis
 Hieronymum, ætate inter illos duos mediū, eru-
 ditione si non vtrisque, alteri tamen parem, ambobus
 certè non inferiorem, tum verò ipsorum Romanen-
 sium iudicio, dignitate illis tanto superioriorem, quàm
 to Galerus Cardinalitius Mitra Episcopali est ho-
 noratior. Hic igitur in Epistola ad Oceanum sic
 scriptum reliquit: In vtraque Epistola, siue Episcopi,
 siue Presbyteri (quancūq; apud veteres ijdem Presby-
 teri & Episcopi fuerint, quia illud nomen dignita-
 tis est, hoc ætatis) iubentur monogami in clerum
 eligi. Audis clarè asseuerantem Hieronymum eos-
 dem fuisse Episcopos & Presbyteros apud veteres.

Hi ergò veteres ex Iesuitarum sententia, fuerunt hæretici, fuerunt Aëriani, fuerunt noui Euangelici.

*Idem Comment. in Epistolam ad Titum
Cap. 1.*

Diligenter (inquit) Apostoli verba attendamus, dicentis : Vt constituas per ciuitates Presbyteros, sicut ego tibi disposui. Qui, qualis Presbyter debeat ordinari, in consequentibus differens, hoc ait : Si quis sine crimine vnus vxoris vir, &c. Postea intulit : Oportet enim Episcopum sine crimine esse, tanq̃ Dei dispensatorem. IDEM EST ERGO PRESBYTER, QUI ET EPISCOPVS, & antequam Diaboli instinctu, studia in religione fierent, & diceretur in populis : Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cepha, communi Presbyterorum consilio Ecclesie gubernabantur. Postq̃ verò vnusquisq̃, quos baptizauerat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, vt vnus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesie cura pertineret, & schismatum semina tollerentur. Putat aliquis non scripturarum, sed nostram esse sententiam, Episcopum & Presbyterum vnum esse, & aliud aetatis, aliud esse nomen officij, relegat Apostoli ad Philippenses verba, dicentis : Paulus & Timotheus serui Iesu Christi, omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Philippis, cum Episcopis & Diaconis, gratia vobis & pax, & reliqua. Philippis vna est vrbs Macedoniæ, & certè in vna ciuitate plures, vt nuncupantur, Episcopi esse non poterant. Sed

Philip. 1.

Sed quia eosdem Episcopos illo tempore, quos & Presbyteros appellabant, propterea indifferenter de Episcopis, quasi de Presbyteris est loquutus. Ad huc hoc alicui videatur ambiguum, nisi altero testimonio comprobetur. In actibus Apostolorum scriptum est, quod, cum venisset Apostolus Miletum, miserit Ephesum, & vocauerit Presbyteros Ecclesie eiusdem, quibus postea inter cetera sit loquutus. Attendite vobis & omni gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos pascere Ecclesiam Domini, quam adquisiuit per sanguinem suum. Et hic diligentius obseruate, quomodo vnus ciuitatis Ephesi Presbyteros vocans, postea eosdem Episcopos dixerit. Si quis vult recipere eam Epistolam, quae sub nomine Pauli ad Hebraeos scripta est, & ibi aequaliter inter plures Ecclesiae cura diuiditur, siquidem ad plebem scribit: Parete Principibus vestris, & subiecti estote. Ipsi enim sunt, qui vigilanti animabus vestris, quasi ratione ^{inutile} reddentes, ne suspirantes hoc faciunt, siquidem hoc ^{multo} vtile vobis est. Et Petrus, qui ex fidei firmitate nomen accepit, in Epistola sua loquitur, dicens: Presbyteros ergo in vobis obsecro Compresbyter, et testis Christi passionum, qui & eius gloriae, quae in futuro reuelanda est, socius sum: pascite eum, qui in vobis est gregem Domini, non quasi cum necessitate, sed voluntarie. Haec propterea, vt ostenderemus apud veteres eosdem fuisse Presbyteros, quos & Episcopos: paulatim vero, vt dissensionum plantaria euellerentur, ad vnum omnem sollicitudinem esse delatam: Sicut ergo Presbyteri sciunt, se ex Ecclesiae consuetudine

K iij tudine

tudine ei qui sibi præpositus fuerit, esse subiectos, ita Episcopi nouerint, SE MAGIS CONSVETVDINE, QUAM DISPOSITIONIS DOMINICÆ VERITATE Presbyteris esse maiores, & in cōmune debere Ecclesiam regere, imitātes Moſen, qui cum haberet in potestate solus præſſe populo Iſraël, ſeptuaginta eleſgit, cum quibus populum iudicaret. Haſtenus Hieronymus.

Obſecro te, quisquis es pie Lector, poſco etiam à te impie Ieſuita, vt hæc dicta Hieronymi non tantum à verbis, quæ fanè proluxa ſunt, numeres, ſed à momento etiā atq; grauitate eorum ponderes. Primum claris verbis, non ſemel, ſed bis, ſed ter adfirmat: Eundem eſſe Presbyterū, quem & Episcopum. Deinde addit, hanc ſententiam non eſſe ſuam, ſed ſcripturarum: idq; authoritatibus tam Petri quam Pauli comprobat. Tertio demonſtrat, apud veteres quoq; eodem pro Episcopis & Presbyteris fuiſſe habitos. Poſtremo fatetur diſcrimen quidem factum eſſe inter Presbyterum et Episcopū, hoc autē factum eſſe nō dominicæ diſpoſitionis veritate, ſed conſuetudine, idq; tum demum, cum Diaboli inſtinctu ſtudia in religione fierent, ſcindereturq; (vt ille ait) ſtudia in contraria vulgus. Eant nunc Ieſuitæ, damnataq; hæreſeos, & noui neſcio cuius Euangelij arguant, qui docent, non eſſe diuerſos gradus Presbyteri & Episcopī in Eccleſia. Hæretici ergo erunt & noui Euāgelij ſectatores, veteres omnes, apud quos Hieronymus teſtatur, eundem eſſe Presbyterum, quem et Episcopum: Hæreticus eſt & noui Euāgelij Doctor, Paulus; Hæreticus eſt, & noui Euāgelij fautor.

fautor Petrus: Hæretica est & à vero vetusto Eu-
angelio aliena, veritas diuinæ dispositionis: denique
hæreticus est & noui Euangelij author Spiritus ipse
Christi, à quo afflatus, & ex quo loquuti Paulus &
Petrus, ex eiusdem instinctu & dictato scriptis pro-
diderunt, eundem esse Episcopum & Presbyterum.
En, quam pulchram telam Hæreticorum texant les-
surae?

Non possum omittere, quin & Lyrani expositio-
nem in hunc locum adferam. Dicunt (inquit) hinc as-
liqui, quod per Episcopatum intelligit Sacerdotis
um, quod est etiam officium intendendi salutem popu-
li sibi commissi, quia immediate post agit de statu
Diaconi. Et non est verisimile, quod scribendo de
statu Episcopi statim transiret ad statum Diaconi,
sacerdotio prætermissio. Et mox: Potest conueniens-
ter dici, quod instruit eum de utroque, sub nomine Ep-
iscopi Sacerdotis officium comprehendens: quia,
sicut est dictum, ad officium utriusque pertinet super-
intendere populo: magis tamen extensiuè ad offici-
um Episcopi, scilicet in tota Diocesi sua, ad officium
verò Sacerdotis, in vna Parochia, &c. Vides rursus
Lector, Lutheranos non propterea esse hæreticos,
quia Episcopum & Presbyterum apud Paulum pro
eodem habeant.

Sed age, fingamus & demus paulisper fuisse in
primitiua Ecclesia distinctos ordines & gradus
Presbyterorum atque Episcoporum, hodieque etiam ef-
se & permanere debere: num tamen propterea, qui
hodie his nominibus in Papatu appellantur, verè es-
sunt, quod dicuntur, Presbyteri & Episcopi, cum
nec

nec

nec doctrina nec moribus tales sint, quales Paulus describit? Quorsum igitur opus est diu multumque disceptare, de ipsis nominibus & discriminatis gradibus Presbyterorum & Episcoporum? cum hodie in Papatu tales monstrari nequeant, qui id sint quod præ se ferunt, sed plerique (vt Seneca inquit) personam malint quam faciem. Itaque exhibeant nobis prius Iesuitæ veros Presbyteros & Episcopos, tum non tantum Episcopum Presbytero superiore agnosceremus & venerabimur, verum etiam, si sic ipsis placeat, vtrosque tum Cardinalibus, tum Cardinalium creatori, summo Pontifici, antefereamus.

IESUITÆ.

Unius vxoris virum.

II. Quando necessum fuerit, vt ex his qui mariti sunt, aut fuerint, aliquis fiat Episcopus, cauet his verbis Apostolus, ne is

Digamus sit, sed vnus tantum expertus nuptias. Esse autem

verba hæc hoc modo interpretanda, ex eodem Apostolo constat,

cum paulo inferius eandem ferat legem de viduis, & ex Patribus

ferè omnibus, Clemente scilicet, Siricio, Innocentio primo,

Tertulliano, Hieronymo, Ambrosio, Augustino, Primasio, Se-

dulio, Anselmo, Haymone atque Patribus Concilij Agathensis: &

ex Græcis, Origene, Epiphanio, Oecumenio, cum quibus Chry-

sostomus & Theophylactus numerandi sunt, qui, etsi quandam

aliam attingant interpretationem, hanc tamen libentius ample-

ctuntur. Sententia verò nouorum Evangelicorum, qui

verbis his præcipi aiunt. Presbyteris coniugium, Vigilantium.

Cap. 5. Clem.
Const. lib. 2. ca.
2. Serit. epist. ad
Hime. Tarracō.
Epist. Innoc. epi.
3. ad Exupe.
Leo epist. 82. ad
Anast. Thell.
episc. Zach. epi.
ad Bonifac.
Tertul. lib. 1. ad
vxorem, Hiero.

rium quidem ducem habent, Catholicorum verò neminem. ad Gerunt. Aug.
gust. de bono coniug. cap. 18. Orig. cont. Celsum. Epiph. hæres. Catharorum.
Reliqui in hunc locum. Concil. Agath. c. 1, 9, 16.

RESPONSIO.

D Vos constat esse neruos regni Pontificij: alterum, Hierarchicum ordinem, quo se vncta & rafa cohors sacrosanctam & inuiolabilem fecit: Nos *Item. Smite has abies.* lite (inquiunt) tãgere Christos meos. Alterum: Cœlibatum, quo id effecerunt, primum, vt sine curis & communibus molestijs humani generis vitam Epicuream degerent: deinde, vt opes illæ Ecclesiasticæ, Persica Gaza maiores, perpetuæ essent, ac nunquam deseret, quod Epicuri de grege porcis alendis sufficeret. Cum autem impuro suo cœlibatui maxime hunc Apostoli locum obstare viderent, quo Episcopum describit vnus vxoris virum, varijs & indignis modis eum interpretati sunt. Alij enim omnia in intempestiuas allegorias commutare soliti, per vnus vxoris virum, vnus Ecclesiæ pastorem intelligendum esse voluerunt. Quod figmentum omnes *negligens* huius loci respuunt, & illud præsertim, quod de propria domo curanda, regendaq; subsequitur. Si quis (inquit) proprię domui præesse nõ nouit, quomodo Ecclesiam Dei curabit? Ideoq; iam Papistas ipsos istius delirationis suppudet: Alij dictum Pauli ita interpretantur, quasi excludere voluerit vxorum pluralitatem, non autem admittere vnitatem. Sed facile est cernere, isthoc glossemate

L vim

vim apertam fieri verbis Paulinis, quibus Episcopo vxor vna conceditur. Sunt qui Paulum dicant admittere quidem ad Episcopatum eum, qui aliquando vxorem habuerit, non autem qui iam nunc habet: ita hanc vxoris vnitatem ad tempus præteritum referunt, vt qui Episcopus sit futurus, ei impedimento esse non debeat, fuisse aliquando monogamum. Verum & hoc glossema verbis Paulinis confutatur. Non enim dicit: oportet fuisse, sed, oportet esse. Et paulò post cum de Diaconis loquitur, præsentis verbo vtitur, inquit: Diaconi sint vnius vxoris mariti. Et ad Titum: Si quis est inculpatus, vnius vxoris vir. Ac ne cauillationibus locus relinquere-
 tur, Paulus ipse cauere voluit, effectis matrimonij in medium prolatis, prole scilicet ipsa, ex qua bene & recte educata, argumentum sumit boni Episcopi: contra, ex eadem male & ad turpitudinem instituta, mali & nequam Episcopi. Alij harum ineptiarum pertæsi, pulchrè sibi sapere visi sunt, si hęc monogamum tantum, ad Episcopatum à Paulo admitti dicerent, arceri verò eum, qui secundas esset expertus nuptias, quem ipsi, & mali Grammatici & non boni Theologi bigamum vel digamum vocarunt. Hos inter Iesuitæ sunt, qui, quanto illis in linguarum cognitione præstant, quantoq; foeliciori tempore viuunt, quam alij aliquot antè seculis vixerunt, tanto minus excusationis merentur in peruersitate sua, qua in claram lucem obscuras densasq; tenebras inferunt. Perspicuum enim est, Apostolum simpliciter hoc velle, vt Episcopus simul non habeat plures vxores, quemadmodum tunc quidam ex Iudæis, quidam

Tit. 7.

dam etiam ex Gentibus conuersis adhuc habebant. Nam apud Iudæos quidem, ex peruersa Patrum imitatione, quibus quod licuisset, idem sibi quoque licere arbitrabantur, polygamia propemodum pro lege obtinuerat: apud Gentes verò, & cum primis orientales, plerumque non ea religione & fide colebant matrimonia qua decebat. Ergo, ne de impudicitia et leuitate suspectus sit Episcopus, vult Paulus Episcopum non esse polygamum, hoc est, simul vno & eodem tempore plurium vxorum, quam vnus, maritum. Itaque etsi accesserint interdum secundæ aut tertiæ nuptiæ, aut si vidua ducta fuerit, in hanc sententiam Pauli non admissum erit crimen, modo Episcopus simul non habeat plures vxores, sed vnam. Non enim secunda vxor, minus quam prima tum in adiutorium (vt olim loquebantur) tum in remedium data est: & si semel melius est nubere quam vri, certè & secunda vice melius erit, ac si primum coniugium honorabile est, secundum quoque nemini, nisi Montani deliria sectanti, probrosum erit ac ignominiosum. Volo (inquit Paulus infra) iuniores duas nubere, liberos gignere, domum administrare, nullam occasionem dare aduersario, vt habeat maledicendi causam. Cur non etiam iuniores viduos hoc priuilegio vti concedes, si non singulari dono continentiæ præditi sint? Alibi enim pronunciat Apostolus: Vnusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius sic. Et statim: Dico autem inconiugatis & viduis, bonum est eis, si manserint, vt & ego; QVOD SI NON CONTINENT, MATRIMONIUM CONTRAHANT. Cur tu coniugium etiam

Episcopus polygamus

1. Cor. 7.
Heb. 13.

1. Tim. 5.

1. Cor. 7.

L ij secundum

secundum illis negabis, quibus tu donum continentia, quo fortassis ipsemet cares, tribuere non potes?

Sed ne videamur omnibus veterum scriptorum Ecclesiasticorum suffragiis destitui, age quid de hoc loco Pauli Hieronymus senserit, expendamus: cuius testimonium tanto maioris ponderis in hac causa erit, quanto aliis hic vir non tantum secundis verum etiam primis nuptiis, & non sacerdotum modo, verum etiam aliorum hominum coniugio iniquior esse solet. Sic igitur eo ipso libro, quo virginatatem propè supra cœlum efferre conatur, aduersus Iouinianum scribit: Si Samuel nutritus in tabernaculo, duxit vxorem, quid hoc ad præiudicium virginatatis? Quasi non hodie quoque plurimi sacerdotes habeant matrimonia, & Apostolus Episcopum describat vnus vxoris virum, habentem filios cum omni castitate. Idem extra disputationem, sedatis affectibus, vbi verba Pauli, de quibus agimus, interpretatur, sic ait: Quidam de verbis Pauli ita sentiunt: Iudaicæ consuetudinis (inquiunt) fuit, vel binas vxores habere, vel plures. Quod etiam in veteri lege de Abraham & Iacob legimus. Et hoc nunc volunt à Paulo esse præceptum, ne is, qui Episcopus eligendus est, vno tempore duas pariter habeat vxores. In epistola item ad Oceanum, sic inquit: Ex Iudæis erat Apostolus: prima Christi Ecclesia ex Israël reliquijs congregabatur. Sciebat lege concessum, et exēplo Patriarcharū ac Mosi familiare populo nouerat, in multis vxoribus liberos spargere. Iphis quoque Sacerdotibus huius licentiæ patebat arbitriū. Præcipit ergo ne eandē licentiā Ecclesię sibi vendicent

Hierony. lib. 1.
aduer. Iouinia.

Hiero. in epist.
ad Tit. 1.

Idem ad Oceanum.

dicent Sacerdotes, ne bina pariter & trina sortiantur coniugia, sed vt singulas vno tempore vxores habeant. Hanc interpretationē adfert Hieronymus verborum Pauli. Et si autem plures quoque adferat, tamen alias prorsus improbat, alias vocat coactas, nonnullas superstitiosas magis quam veras. Hanc verò, quam recitauimus, minime reprehendit. Itaque Hieronymo ad Gerontianum, quam epistolam Iesuitæ citant, opponimus Hieronymum ad Oceanum. Quod si quis hæc contraria apud eundem authorem miratur, quid restat aliud, quam vt istis riuis relictis, ad fontem recurramus, ac Pauli verba expendamus, quod supra à nobis factum est? Donabimus igitur Iesuitis hac in parte plerisque veteres scriptores: & nobis Paulum retinebimus, quid enim cum hoc collatus valebit fictitius Clemens? quid impuri cœlibatus author & cum natura ipsa pugnans legislator Siritius? quid minime innocens Innocentius? cuius illa extat nocentissima vox, Sacerdotibus coniugatis, quia immundi sint, omnia immunda esse? quid Tertullianus, aperte cum in alijs, tum de Monogamia præsertim Montanizans? quod ipse etiam beatus Rhenanus notauit: quid Origenes à multis ne Ecclesiæ quidem filius creditus? quid Epiphanius omnino *μισόγυνος* & *μισόγαμος*? Quid illi ceu minorum gentium Diu, Oecumenius, Primasius, Sedulius, Anselmus, Haymo? quos tamen, quia ad manum non habuimus, non potuimus inspicere. Sed hoc minime prætereundum duximus, quod Augustinum (qui vnus nobis instar aliorum plurimorum esse debet) summa vi renitentem in partes suas

L iij trahere

proh Iesuitæ

trahere conantur, cum is omnium maximè nostram interpretationem confirmet, suoq; calculo adprobet. Is enim libro primo de bono coniugali cap. 17. prolixè disputat, quare licuerit Patribus plures habere vxores; quia scilicet pertinebat (inquit) ad dispensationem Propheticam, id est (vt infra cap. 18. declarat) præfigurabat eorum coniugium spirituale illam Christi & Ecclesię coniunctionem, quod sicut plures vxores vni viro adhærebant, ita ex omnibus gētibus Ecclesię plures vni viro subditę future essent Christo: docetq; ibidē, sicut Dominus vnus possit esse multorū seruorum dñs, nō autē vnus seruus multorū Dominorum seruus, ita nō fuisse cōtra naturā nuptiarum, vt plures fœminæ sint iunctę vni viro, quia plures possint ab vno fœtari, vna verò à pluribus non possit. Hęc est (inquit) principiorum vis, vt plures fœminæ vni viro sint, sicut multę animæ vni Deo rectè subduntur. Ideoq; non est verus Deus animarū, nisi vnus: vna verò anima per multos falsos Deos fornicari potest, non fœcundari. Et statim cap. 18. Sed quoniam ex multis animabus vna ciuitas futura est habentium vnā animam, & cor vnum in Deum: quæ vnitatis nostrę perfectio post hanc peregrinationem futura est, vbi omnium cogitationes nec latebunt inuicem, nec inter se in aliquo repugnabunt: propterea Sacramentum nuptiarum temporis nostrī sic ad vnum maritum & ad vnā vxorem redactum est, vt dispensatorem Ecclesię non liceat ordinari, nisi vnus vxoris virum, (attende diligenter ad antithesin, quæ aliter constare non potest, nisi intelligatur, vt apud nos, de vno &

& eodem tempore) quod acutius intellexerunt, qui nec eum, qui catechumenus vel paganus habuerit alteram (id est, si etiam ante professionem Christiane religionis vna non contentus, alteram etiam duxerit) ordinandum esse censuerunt. Et paulo post: Sicut foemina, & si catechumena fuerit vitata, non potest per Baptismum inter Dei virgines consecrari: ita non absurde visum est, eum qui excessit vxorum numerum singularem, non peccatum aliquod commississe, sed normam quandam Sacramenti amississe, non ad vitæ bonæ meritum, sed ad ordinationis Ecclesiasticæ signaculum necessariam. Ac per hoc sicut plures vxores antiquorum Patrum (obserua antithelin) significarunt, futuras nostras ex omnibus Gentibus Ecclesias vni viro subditas Christo: ita noster Antistes vnius vxoris vir significat, ex omnibus gentibus vnitatē vni viro subditam Christo. Hac ille. iam intelligens & cordatus lector ipse iudicet, quam inconuenienter ad stabiliendam firmitatem suam glossulam Augustinum Iesuitæ allegauerint. Quamvis iura Canonica secuti videntur, quæ Augustini verba eodem modo, quo Iesuitæ, peruertunt, & in alienum sensum detorquent, ita si cæcus cæcum, Canonista Iesuitam, ducat, ambo in foueam cadunt.

Agathense Concilium, quod allegant, eadem superstitione laborat, qua plerique Patres, de non ordinandis digamis. Neque mirum est, cum sibi Innocentij ordinationē, & Siricij auctoritatē sequendā proposuerit, vt ipsummet Canone 9. fatet, hac profectio in parte, & multis alijs, non tam ^{apertè} quam Agathense.

se.

se. Quod facilius agnoscet & libentius fatebitur, qui cum isto Agathensi Concilio Gangrense contulerit, in quo non Siricij, non Innocentij, sed sacrarum scripturarum authoritas, norma iudicij & decretorum fuit.

Penè præterieram, quod Iesuitæ in fine huius Assertionis hæreseos insimulant nouorum Euangelicorum (vt istis blasphemare libuit) sententiam, qua præcipi dicant Presbyteris coniugium: hanc enim aiunt, Vigilantium quidem ducem habere, Catholicorum verò neminem. Etsi autem nō statim hæreticum est, quod Vigilantius docuit, atq; hic fortasse, multis qui contra ipsum scripsere, fuit in sacris literis vigilantior atq; intelligentior, tamen nescio an inter nostros aliqui sint, qui tanq̄ necessariam rem in Episcopo requirant, vt sit coniunx. Nam vt in Christo non est mas nec foemina, sic inter mares eorū eodem non est coniugatus nec cœlebs, nec viduus, modo castè & continenter viuat, cum in coniugio & viduatu, tum in cœlibatu. Ac siquidem Episcopus donum continentiae non habet (non enim omnes capiunt verbum hoc) præceptum ei diuinitus esse affirmamus, vt vxorem ducat, vitandæ fornicationis causa. Propter supra, inquit, vitanda, suam QVISQVE (ergo etiam Episcopus) vxorem habeat. Sin verò Episcopus isto singulari dono, quod Angelicum magis est quàm humanum, ornatus est, quis contra Christi & Pauli consilium, eum adiget vt vxorem ducat, qua sine incommodo & sine peccato carere potest? Itaq; Ioannis quidem Baptistæ virginitatem, Ambrosij, Chrysoptomi, Basilij,

Matth. 19.

Basilij & aliorum cœlibatum miramur: Petri autem
 & Hermogis, Spiridonis, Tertulliani, Hilarij & si-
 milium coniugia æquè laudamus & veneramur. Heb. 13.
 Honorabile enim est coniugiū INTER OMNE S etiā
 Episcopos. Sed tamē nos existimamus, Pauli verba
 in hoc loco, nō esse precipientis, nec tamē etiam per-
 mittentis tantum, vt alibi inquit Hieronymus, Ap-
 ostopolos eo tēpore permisisse, vt Episcopus esset vo-
 nius vxoris vīr, quando recentī adhuc Ecclesia non
 poterant inueniri tot virgines, nec cœlibes quidē,
 quot Episcopis & Sacerdotibus opus erat. Hoc
 profectō nimis frigidē dicitur. Non enim permittit
 tantum, sed & probat in Episcopo coniugium, si
 modō id intra hos limites consistat, vt simul vna
 duntaxat vxor habeatur. Rectius igitur Chryso-
 stomus: Non hoc, inquit, veluti sanciens dicit Aposto- Chry. in 1. Tim.
3. hom. 10.
 lus, quasi non liceat absq; vxore Episcopum fieri, sed
 eius rei modum constituens: Iudæis quippe licitum
 erat etiam secundo matrimonio iungi, & duas itē
 dem habere SIMVL vxores, honorabiles enim nup-
 tiæ, &c. Et idem alibi. Si quis (inquit) inculpatus, In Tit. Hom. 3.
 vnus vxoris vīr, filios habens fideles, non obnoxius
 os crimini *ἀσώβητος* aut inobedientes. Cuius rei gratia
 etiā talē in medium adducit? Obturat os hareticis,
 qui calumniantur nuptias, ostendens, quod non sit
 res detestanda, sed tam honorabilis, vt cum ea possit
 etiam in sanctum thronum ascendere.

Ex his dictis apparet, tantum abesse, vt Paulus in
 Episcopo coniugium tanq̄ viciū improbet, aut
 tanq̄ malum necessarium (sicut Ethnici quondam)
 permittat, vt etiā in virtutum, quæ Episcopo digne

M sunt,

sunt, catalogo recenseat, ac vel hinc maximè con-
iugij honestatem cõmendet, quòd Episcopum quoq;
non dedeceat: vt potè cum quo aliquis possit ad fans-
ctum Episcopatus solium (vt Chrysostronus loquitur)
euehi. Hæc igitur à Paulo inter boni Ecclesiæ
ministri rationes scripta sunt, coniugium habere,
domui suæ benè præesse, liberos pios & obediens
educare: quale quid de cœlibatu si protulerint le-
sistæ, in curru triumphali eos collocabimus.

I E S V I T Æ.

III. *Hæc igitur reiecta expositione, quæ præceptum inducit,*
Matth. 19. Mar. Christi, Pauliq; consilio contrarium, quæ innumeros sanctos
10. 1. Cor. 7. Hieron. damnat, & omni prorsus repugnat rationi, nos de cœlibatu sa-
rony. li. 1. aduer. cerdotum, hæc affirmare non formidamus: Primum ex sacris
Iouini, Origen. liceris concludi, Christi discipulos, si qui uxores, antequam
ho. 23. in Num. Christum sequerentur, habuerint (quod de solo Petro constare
August. li. 1. de nupt. & concu. Hieronymus ait) ab ijs deinceps abstinuisse: Deinde in Ec-
c. 7. & de libero clerica Dei, nullum ynquam fuisse morem, vt à Sacerdote
arbit. li. 1. cap. 2. post sacrum ordinem susceptum, vxor duceretur: Nunquam e-
Cano. Apo. 27. Calix. dist. 27. c. etiam, vbi Canones seruati fuerunt (Epiphano atq; traditione
Presby. Conci. testante) Presbyteris, Diaconis, & Hypodiaconis licuisse, ex
Neocæsar. c. 1. Carthag. 2. ca. 2. vxore antè sacrum ordinem ducta, filios procreare. Ad hæc,
Calced. c. 13. Sy- nunquam Episcopos (quicquid esset in locis quibusdam Pres-
nod. que dicitur byceris permissum) nisi vel cœlibes vel se ab vxoribus absti-
sexta. ca. 3. & 6. nentes, fuisse consecratos: Deniq; in Ecclesia Græca, cum sacris
Leo epist. 82. ad ordinibus (saltem quando cœlibes sacris iniciabantur) coniun-
Anast. Epiph. ctum fuisse votum, aut promissionem castitatis, idq; Apostolo-
hæres. 59. Euf. li. rum vel Ecclesiæ antiquo statuto, alioqui, nulla videretur fuisse
1. de demonst. causa,

causa, quare matrimonium post sacrum ordinem contractum, prohibicum & irritū apud ipsos, ut etiā apud Latinos fuisset.

*Euan. c. 9. Chry.
ho. 7. inc. 2. Mat.
Syn. sex. can. 48
ciul. Syn. ca. 30*

RESPONSIO.

HÆC assertio multis impudentibus mendacijs
hest referta. Itaq; Iesuitæ non abs re de audacia
sua præfati sunt. Non formidamus (inquiunt) hæc
adfirmare. Bellè profectò. Tanto igitur destabilior
est vestra temeritas, quanto minus vos illius pudet:
ac quò minus formidatis mētiri, eò de vestra pœni-
tentia & salute minus reliquum est spei.

Primum autem de discipulorum Christi vxoribus dicendum nobis est: in quo mirum est Iesuitas sponte cœcutire, & cum Hieronymo errare maluisse, quàm cum expressis scripturis rectè sentire, & verum dicere. Quid enim dicam? num de solo Petro constat, quòd vxorem habuerit? An non eadē sacrae literæ, quæ de socru Petri referunt, etiam de quatuor filiabus Philippī testantur. Aut igitur has spurias fuisse (quod vel cogitare nefas esset) aut Philippum vxorem habuisse necesse est. Atqui (inquis) is non fuit Apostolus, sed Euangelista, ut Lucas eum appellat. Quid tum postea? Discipulus tamen Christi fuit, vos autem non de Apostolis sed discipulis Christi loquimini, ut clarè sonant verba vestra. Eusebius certè post Clementem ita scribit: *Euseb. Eccl. hist. lib. 3. cap. 30.* Clemens propter eos qui nuptias reprobabant, eos ex Apostolis, qui in coniugijs fuisse probantur, recenset, dicens: An & Apostolos reprobant? Nam Petrus & Philippus liberis procreandis operam

M ij dederunt.

Lib. 7. Stromatum.

dederunt. Philippus etiam filias suas viris nuptum dedit. Et Paulus non detrectat in Epistola quadam salutare coniugem suam, quam non circumduxit, ut ad ministerium expeditior esset. Et alibi idem Clemens dicit: Beatum Petrum, cum ad mortem uxorem suam duci cerneret, gauisum quidem fuisse vocationis gratia, & quod ad sua remearet: acclamasse autem illi admodum hortandi & consolandi gratia, ex nomine eam compellendo ac dicendo. O. N. memento Domini. Tale erat beatorum connubium & integer amicissimorum affectus. Hæc Clemens.

2. Cor. 11.

Ambrosius verò tradit, omnes Apostolos, exceptis Ioanne & Paulo, uxores habuisse. Contra Ignatius cum Clemente affirmat, Paulum quoque coniugatum fuisse. Quibus etiam adstipulatur Chrysostomus. Sed siue Apostoli habuerint siue non habuerint uxores, nobis non tam quid fecerint, quam quid docuerint considerandum est. Docuerunt autem, laqueum nemini iniiciendum esse: docuerunt alios a lio dono esse præditos, & vnumquemque ut illum vocauit Dominus, ita ambulare debere: docuerunt melius esse nubere quam vri: denique, honorabile esse inter omnes coniugium & cubile impollutum: scortatores autem & adulteros iudicatum iri à Domino.

Putidum autem mendacium Esauitarum est: Ex sacris literis concludi, Christi discipulos, si qui uxores habuerint, antequam Christum secuti sint, ab ijs deinceps abstinuisse. Vnde obsecro, & è quibus scripturis hoc concluditur? imò verò contrarium è scripturis colligitur. Sic enim præcipit Apostolus: V

1. Cor. 7.

xori vir debitam benevolentiam reddat, similiter autem

autem & vxor viro. Vxor proprii corporis ius non habet, sed maritus: similiter & maritus proprii corporis ius non habet, sed vxor. Et statim adhuc clarior: Ne fraudetis vos inuicem, nisi si quid ex consensu, PRO TEMPORE, vt vacetis ieiunio & precationi: & rursum in vnum conueniatis, ne tentet vos Sathanas propter intemperantiam vestram. Sed hæc forsitan hominibus è vulgo, non Apostolis dicta sunt. Audi ergò quid Ignatius in Epistola ad Philippenses, vt Eusebius narrat, scripserit: Non detraho, inquit, cæteris beatissimis, qui nuptiis copulati fuerunt, quorum nunc memini. Opto enim Deo dignus ad vestigia eorū in regno ipsius inueniri, sicut Abraham, Isaac, & Iacob, sicut Ioseph, & Esaias, & cæteri Prophetæ, sicut Petrus & Paulus, & reliqui Apostoli, qui nuptiis fuerunt sociati: qui non libidinis causa, sed posteritatis subrogandæ gratia coniuges habuerunt, &c. Quòd si Apostoli habuerunt coniuges subrogandæ posteritatis gratia, quid est quod Iesuitæ adfirmare non formidant, è sacris literis concludi, Petrum, & alios Petri exemplo, postquam discipuli Christi facti sunt, cum vxoribus cõmercij deinceps nihil habuisse?

Alterum non minus impudens mendacium est: In Ecclesia Dei nullum vnquam fuisse morem, vt à Sacerdote post sacrum ordinem susceptum vxor duceretur. Quia igitur de more quæstio est, morositatem & petulantiam Iesuitarum exemplis è veteri historia petitis refutabimus: quibus manifestum fiat, sacerdotes etiam in ordinibus constitutos, hoc est, professos iam & initiatos matrimonium contraxisse.

M iij Euseb.

Euseb. lib. 4. Ecclesiast. hist. cap. 23.

Dionysij Corinthiorum Episcopi extat Epistola ad Gnosios scripta, in qua Pinytum Paræciæ illius Episcopum hortatur, ne graue seruandæ castitatis onus necessario fratribus (hoc est Sacerdotibus) imponat, sed multorum sese imbecillitati atque temperet.

Sozomenus Ecclesiast. hist. lib. 5. cap. 11.

Eodem tempore (sub Iuliano Apostata) vitam martyrio finierunt, Basilius Ancyranæ Ecclesiæ Presbyter, & Euppsychius Cæsariensis, qui nuper uxorem duxerat, & adhuc sponsus erat.

Hieronymus in Epistola ad Oceanum.

Carterius Hispaniæ Episcopus, homo et ætate uetus, & Sacerdotio, unam antequam baptizaretur, alteram post lauacrum, priore mortua duxit uxorem, & arbitraris eum contra Apostolorum fecisse sententiam, qui in Catalogo virtutum, unius uxoris uirum præceperit ordinandum. Miror autem te unum protraxisse in medium, cum omnis mundus his ordinationibus plenus sit, non dico de Presbyteris, non de inferiori gradu. Ad Episcopos venio, quos si sigillatim uolero nominare, tantus numerus congregabitur, ut Ariminensis Synodi multitudo superetur.

Siricius Papa Decretorum suorum cap. 7.

Sedit Anno
Christi. 404.

PLURIMOS Sacerdotes Christi atque Leuitas POST LONGA CONSECRATIONIS SVÆ TEMPORA, tam de coniugibus proprijs, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in veteri testamento

mento Sacerdotibus, ac ministris generandi facultas legitur attributa &c. En Siricius primus prohibet, ne hoc deinceps fiat, quod ante ipsum à PLVRIMIS sacerdotibus factitatum fuit.

Et mōx.

Et quia exempla PRÆSENTIA cauere nos præmonent IN FUTVRVM, si quilibet Episcopus, Presbyter atq; Diaconus (quod nō optamus) DEINCEPS talis fuerit inuentus, &c. Ergo hactenus, vsq; ad tempora Siricij ipsis licuerat etiam post consecrationem vxores ducere.

Huic decreto Sacerdotes Hispani parère recusarunt, & patronum habuerunt suæ causæ Episcopum Tarracōensem, qui respondens Romano Episcopo, citat dicta Euangelij, quæ vetant dissolui coniugia. Sed rescripsit Siricius adeo arroganter ac stolidè, vt mirum sit, tantam tunc in Ecclesia inscitiam, audaciam, impietatem & tyrannidem fuisse.

Ex eiusdem Decretis cap 8. liquet, NUMEROSA coniugia sacerdotibus Hispanis permiffa fuisse.

Innocentius Papa in Epistola ad Maximum & Seuerum Episcopos Brutios, grauiter conqueritur, quod Episcopi per Italiam & Campaniam dissimulent & conniueant ad Sacerdotum coniugia, quasi nesciant esse illicita, &c. Vnde autem scirent, cum Lucas de hoc nihil scripserit?

Idem in Epistola ad Episcopos Macedonię cap. 1. conqueritur, eos qui viduas acceperint vxores, non solum Clericos effectos esse, verum etiam vsq; ad infulas summi Sacerdotij peruenisse, &c. Vnde intelligi

ligi

ligi potest, quid tum temporis in Græcis & Macedonicis Ecclesijs vsitatum fuerit.

Alibi etiam querulatur, Decretum Siriciij, quo Sacerdotes ab vsu coniugij submouit, non esse auditum nec RECEPTVM. Quod indicio est, quàm constanter libertatē suam Ecclesiæ defenderint. Quod in Germania multis post annis cùm primis fecerunt, S. Viricus Augustanus Episcopus circa annum Domini 900. Nicolao I. Papa, legem Siriciij repetente: & Otho Constantiensis Episcopus: & Clerus Moguntinensis atq; Erphordiensis, circa tempora Satanicū illius monstri Gregorij septimi, qui vulgo Hildebrandus ceu Hellebrandus dicitur, Anno domini 1104. De quibus consule Lambertum Schaffnaburgensem, Hirsfeldensem monachum, & Chronographum non indiligentem: Nauclerum item, Generat. 36. fol. 160. *Volumine 2*

Vergilius Polydorus lib. 6. Anglicæ historiæ narrat, coniugia Sacerdotibus in Angliā abrogari coepta circa annum 970. Et lib. 5. de inuent. rerum, testatur, demum circa annum Domini 1100. occidentalibus Sacerdotibus coniugium penitus ademptum esse.

Saxo Grammaticus lib. 15. author est, Danorum plebem suis Sacerdotibus coniugia decernentem à Pontifice Romano Clemente III. excommunicatam esse, circa annum Domini 1190. Tantæ molis erat, spurcos obtrudere Pfaffos.

Bulgari aliquando consulebant Papam, vtrum Presbyterum habentem vxorem, deberent sustentare & honorare, an à se abijcere. His respondet

Nicolaus

Nicolaus Pontifex, ne illum iudicent, sed Episcopos
 pi iudicio referuent. Dist. 28. Can. consulendum, &c.

*Synodus Ancyrana cap. 10. & repetitur Dist.
 28. Diaconi.*

Diaconi quicumq; ordinantur, si in ipsa ordina-
 tione protestati sunt, & dixerunt, velle se coniugio
 copulari, quia sic manere non possunt, hi si postmo-
 dum vxores duxerint, in ministerio maneant,

Stephanus Papa Dist. 31. aliter.

Aliter se orientalium traditio habet Ecclesiarum,
 aliter huius sacrae Romanae Ecclesiae. Nam eorum
 Sacerdotes, Diaconi, aut Subdiaconi matrimonio
 copulantur. Istius autem Ecclesiae vel occidentalis
 um, nullus Sacerdotum a Subdiacono vsq; ad Epi-
 scopum, licentiam habet coniugium sortiendi. Haec
 ille. Quod si Ecclesia orientalis vna est cum occi-
 dentali, quemadmodum vnam esse existimandum
 est, siquidem verè Ecclesia est (vnus enim Deus, vna
 fides, vnū baptisma, quo inītiāmur oēs,) si inquam
 vtraq; Ecclesia vna, vna igitur natura Sacerdotij vs-
 triusq;. Cumq; talis sit natura orientalis Sacerdotij,
 vt qui eo iam fungantur, matrimonium sortiri que-
 ant, sequitur, & naturam occidentalis Sacerdotij
 eam esse, quæ non pugnet cum matrimonio. In Chri-
 sto enim non est orientalis, nec occidentalis, non
 Græcus, nec Latinus.

*Dist. 84. Cum in præterito, Glossa, super verbis: Qui
 Sacramentis Diuinis inseruiunt.*

Dicunt quòd ista capita facta fuerunt ante tem-
 pus Gregorij, qui introduxit continentiam minis-

N stris

stris Dist. 31. ante triennium: id est, Subdiaconibus; Presbyteris vero & Diaconibus Siricius introduxit. Imò dicunt, quòd olim Sacerdotes poterant cōtrahere, ante Siricium. Vnde & Moses contraxit.

26. Q. 2. Sors.

Copula Sacerdotalis vel consanguineorum nec legali nec Evangelica vel Apostolica auctoritate prohibetur: Ecclesiastica tamen lege penitus interdicitur.

Nicolaus Cusanus Epistola 2. de usu communionis ad Bohemos.

Consequenter in nouo Testamento visum fuit, post aliquot tempora irrationale fore, quòd in sacris ordinibus existentes contraherent, similiter & solenniter vouentes. Quòd si facerent, separandos esse. Qui tamen antè tanquàm à Deo coniuncti separari non potuissent, &c. Ergo non statim ab Apostolorum temporibus, sed post aliquot demum tempora cœlibatus Sacerdotum introductus fuit, & separati ab hominibus, quos Deus ipse coniunxerat.

Itaque insigniter frontem perfricuerunt Iesuitæ, dum vociferantur, in Ecclesia Dei nullum unquàm fuisse morem, ut à Sacerdote post sacrum ordinem susceptum, vxor duceretur.

Sed his mendacijs addunt tertium: Nunquàm Presbyteris Diaconis, & Hypodiaconis licuisse, ex vxore ante sacrum ordinem ducta filios procreare. Quancquàm hęc limitationem adscribunt, ubi (inquiunt) Canones seruati fuerunt. Fatentur ergo ipsi, Pontificum & Conciliorum Canones non ubique esse seruatos,

uatos, sed à multis Ecclesijs pro libertate, in qua Christus eos vocarat, reiectos. Nam si sacris initiati ad matrimonium peruenire potuerunt, & in orientali & occidentali Ecclesia, vt supra demonstratum est: quorsum id fuisset, nisi sine matrimonij potuissent vt: Est enim finis matrimonij non tantum proli procreatio, sed etiam vt vterq; coniugum alterius incontinentiæ mutuis officijs medeatur. Quod & à Paulo 1. Cor. 7. affirmatur, & 32. q. 2. ostenditur. Sed age, quod supra fecimus, id nunc etiam faciemus, vt exemplis & Canonibus contrarijs Iesuitarum impudentiam retundamus.

Apud Eusebium Ecclesiast. hist. lib. 5. cap. 24. & 25. fit mentio Polycratis Ephesini Episcopi, qui se ab Episcopis progenitum ait. Hæc enim sunt verba: Sed & ego omnium vestrum minimus Polycrates, traditionem parentum meorum obseruo, quorum etiam aliquot affectatus sum. Septem namq; ex parentibus meis per ordinem fuerunt Episcopi, ego octauus, qui omnes ita obseruarunt hunc diem.

Tripartita hist. lib. 9. cap. 38.

In oriente cuncti spontanea voluntate, & nõ aliqua necessitate, etiam Episcopi, abstineant. Plurimi enim eorum etiam Episcopatus tempore, ex legitima vxore filios habuerunt.

Socrates hist. Ecclesiast. lib. 1. cap. 11. & Sozomenus lib. 1. cap. 23. & Dist. 31. Can. Nicæna.

Nicæna Synodus volens corrigere hominum vitam in Ecclesijs commorantium, posuit leges, quas Canones vocamus, in quorum tractatu videbatur

N ij aliquibus

Socrates discretè
inquit, NOVAM
legem,

aliquibus introducere legem, vt Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, cum coniugibus, quas ante consecrationem duxerunt, nō dormirent. Surgens autem Paphnutius confessor, contradixit, honorabiles confessus nuptias, & castitatem dicens esse cum propria vxore concubitum. Suasit itaq; Concilio, ne talem poneret legem, grauem esse asserens causam, quæ aut ipsis aut eorum coniugibus occasio fornicationis existeret. Et hoc quidem Paphnutius, licet nuptiarum esset inexpertus, exposuit, Synodusq; laudauit sententiam eius, & nihil ex hac parte sanciuit, sed hoc in vniuscuiusq; voluntate, non necessitate, permisit.

Nicephorus lib. 12. cap. 34.

In Thessalia et hoc factitatū esse legimus. Licebat Clerico cuius, priusq; in ordinē eum cooptaret, legitime vxorē ducere. At si postea, vt cōsuetudine receptū est, vxorē cognouisset, ordine eo mouebat, cum in oriēte oēs, atq; etiā Episcopi, si vellēt, pro arbitrio suo, nō aliqua legis necessitate coacti, vxorum congressum declinarent. Multi etiam ipso Episcopali munere fungētes in Episcopalibus ædibus liberos multos ex coniugibus, quas sibi legitimo matrimonio antea cōiunxissent, susciperēt. Eadem referuntur à Socrate lib. 5. cap. 22.

Concilium Gangrense, Ca. 1. & Dist. 30. Si quis nuptias. & Dist. 31. Si quis vituperat.

Si quis vituperat nuptias, & dormientem cum viro suo fidelem ac religiosam detestatur, aut culpabilem

bilem æstimat, velut quæ in regnum Dei introire non possit, anathema sit.

Idem ca. 4. & Dist. 28. Si quis discernit.

Si quis discernit Presbyterum coniugatum, tanquã occasione nuptiarum, quod offerre non debeat, & ab eius oblatione ideo abstinet, anathema sit.

Synodus sexta, & habetur Dist. 31. ca. Quoniam.

Quoniam in Romani ordine Canonis esse cognovimus traditum, eos qui ordinati sunt Diaconi, vel Presbyteri, cõfiteri, quod nõ suis iam copulètur vxoribus: nos antiquũ sequentes Canonẽ Apostolicẽ diligentia, & constitutiones sacrorum virorũ, legales nuptias à modo valere volumus, nullo modo cum vxoribus suis eorũ cõnubia dissoluentes, aut priuantes eos familiaritate adinucẽ, in tẽpore oportuno. Quis cunq; ergo dignus inuentus fuerit Subdiaconali ordinatione, aut Diaconali, aut Sacerdotali, hi nullo modo prohibentur ascendere ad talem gradum, pro vxoris suæ cohabitatione: nec etiã tempore ordinationis suæ profiteri castitatem cogantur, quod abstinere debeant à legalis vxoris familiaritate. Si quis igitur præsumpserit contra Apostolicos Canones, aliquos Presbyterorum aut Diaconorum priuare à contactu & à communione legalis vxoris suæ, deponatur. Similiter & Presbyter ac Diaconus, qui religionis causa vxorem suam expellit, excommunicetur. Si verò in hoc permanferit, deponatur.

Gregorius PP. Dist. 31. Ante triennium.

Ante triennium omnium Ecclesiarum Subdiaconi Siciliae prohibiti fuerant, vt more Romanæ Ecclesie

N iij clesie

clesiæ suis vxoribus nullatenus misceantur. Quod mihi durum atq; incompetens videtur: vt qui vsu continentiae non inuenit, neq; castitatem promissit, compellatur à sua vxore separari, atq; per hoc (quod absit) in deterius cadat.

Hinc etiam Nicolaus Papa, ad Ratholdum Episcopum Argentoratensem 33. q. 2. Ca. Latorem, scribens de Presbytero matricida, vsu plurimarum rerum ei interdixit: atq; adeo, ne oblationes offerat, nisi expletis multorum annorum curriculis, mandat: veruntamen vsu matrimonij ei non interdixit. Sic enim ad verbum: A propria (inquit) ac legitima vxore non separetur, ne in fornicationis voraginem corruat, quod ne fiat optamus.

Innocentius 3. de vita & honestate Clericorum.

Qui autem secundum regionis suæ morem non abdicarunt copulam coniugalem, si lapsi fuerint, grauius puniantur, cum legitimo matrimonio vti possint.

Vrbani PP. Turonensi Archiepiscopo. Dist. 56. cap. Cenomanensem.

Cenomanensem electum pro eo quod filius Sacerdotis dicitur, si cæteræ virtutes in eum conueniunt, non reijcimus, sed suffragantibus meritis, eum patienter suscipimus.

Et Gratianus ibidem.

Cum ex Sacerdotibus nati in summos Pontifices supra legantur esse promoti, non sunt intelligendi de fornicatione, sed de legitimis coniugijs, quæ Sacerdotibus ante prohibitionem, vbiq; licita erant, & in orientali Ecclesia vsq; hodie eis licere probantur, &c.

tur, &c. Respicit autem Gratianus ad Epistolam Damasi Papæ ad Hieronymum, quæ citatur. Dist. 56. Ca. Osius, &c. in qua ostenditur, plurimos ex Sacerdotibus natos, sedi Apostolicæ præfuisse.

Sed age, contexamus catalogum Romanorum Pontificum, qui Sacerdotum filij fuerunt.

Bonifacius I. Papa Romanus, Iucundi Presbyteri filius.

Fœlix II. Romanus, filius Fœlicis Presbyteri.

Gelasius I. Apher, filius Valerij Episcopi.

Agapetus I. Romanus, patrem habuit Gordianum Presbyterum.

Syluerius I. Campanus, patrē habuit Hormisdam Episcopum.

Deus dedit, vel Theodatus, quem Damasus Osiū appellare videtur, Romanus, patrem habuit Stephanum Subdiaconum.

Theodorus I. Græcus, patre natus est Theodoro Episcopo.

Hadrianus II. Romanus, patre Talaro Episcopo natus.

Ioannes XI. Sergij III. Pontificis filius, Romanus.

Ioannes XII. Romanus, & hic Sergij Pontificis filius.

Ioannes XIII. patre Ioanne Episcopo, Romanus.

Ioannes XVI. Romanus, patre Leone Presbytero. Sedit autem is, circa annum Dñi 984. imperante Otthone III. Vnde manifestum est, circiter mille annos post natum Christum, in ipsa vrbe Roma Sacerdote

cerdotes adhuc vxores habuisse, & liberos procreasse. Itaque Iesuitæ vel ex omnium historiarum inscitia errant, vel malitia id, quod non nesciunt, dissimulant.

Accedamus iam ad quartum mendacium Iesuitarum, quod tale est: Nunquam Episcopos (nam Presbyteris licuisse tacite fateri coguntur) nisi vel cœlibes, vel se ab vxoribus abstinentes fuisse confessos. Hoc licet ex superioribus testimonijs etiam refutari possit, tamen pauca quædam adijciemus.

Ruffinus Ecclesiasti. hist. lib. 1. cap. 5.

Spiridion Cyprius Episcopus, vir vnus ex ordine Prophetarum, pastor ouium etiam in Episcopatu positus permansit. Filiam habuit, Irenen nomine, quæ ei cum bene ministrasset, virgo defuncta est.

Sozomenus lib. 1. ca. 11 de eodem.

Spiridion Trimithuntis Cypri Episcopus, erat vir agrestis, vxorem habens & liberos, at ob id nihil ad res diuinas deterior.

Euseb. lib. 6. cap. 42.

Cheremon Nili Ægyptiacæ Episcopus, admodum senex, ad montana Arabiæ cum vxore sua fugiens, non est reuersus, nec vnquam videri potuerunt.

Dist. 28. ca. De Syracusano.

Pelagius Papa ordinat Episcopum Syracusanum habentem vxorem & liberos: nec vsu vxoris ei interdicit: sed hoc tantum exigit, vt suam fateatur quantula sit præsentis temporis habita rerum descriptione substantiam, & nihil vnquam per se aut per filios & vxorem, siue quamlibet propinquam aut

aut domesticam vel extraneam fortè personam de rebus audeat vsurpare Ecclesiæ: & vniuersa sui Episcopatus quæ sita tempore Ecclesiæ suæ dominio societ: nihil vltra id, quod modo descriptum est, filijs suis vel hæredibus relicturus.

*Innocentius tertius, de Clericis coniugatis
ca. Cum olim.*

Nos igitur attendentes, quòd orientalis Ecclesia votum continentia non admittit: quoniam orientales in minoribus ordinibus contrahunt, & in superioribus VTUNTUR matrimonio iam contracto, mandamus. &c.

Sed adscribamus etiam elegantissimos versus Baptiste Mantuani, quos in Fastis suis de S. Hilario Pictauiensi Episcopo cecinit.

Integritas vitæ, legum prudentia, cultus
 Coelituum, tutela inopum, diadema pedumq;
 Pictauiense tibi, dum nil mortalia curas,
 Dum viuis tibi sorte tua contentus, ab omni
 Ambitione procul, populo applaudete, tulerunt.
 Non nocuit tibi progenies, non obstitit vxor
 Legitimo coniuncta thoro: non horruit illa
 Tempestate Deus thalamos, cunabula, tædas
 Sola erat in precio, quæ nunc incognita virtus
 Sordet, & attrito viuit cum plebe cucullo.
 Propterea leges quæ sunt connubia contra
 Esse malas quidam perhibent: prudentia patrum
 Non satis aduertit, dicunt, quid ferre recuset,
 Quid valeat natura pati. Ceruicibus aiunt
 Hoc insuaue iugum nostris imponere Christus
 O Noluit.

Noluit. Istud onus, quod adhuc quàm plurima
Fecit, ab audaci dicunt pietate repertum. (mōstra
Tutius esse volunt, quia Lex diuina sinebat
Iste via, veterumque sequi vestigia Patrum.
Quorum vita fuit melior cum cōiuge, quàm nūc
Nostra sit, exclusis thalamis & coniugis vsu.

En quanto rectius & honorificentius de Sacerdotum
ipsumque adeo Episcoporum coniugio sentiat
Monachus Carmelita, quàm Pseudomonachus
Iesuita: qui Episcopum vxori & liberis operam
dare posse negant: ideoque vel cœlibatum vel perpetuam
ab vxore abstinentiam in Episcopo contra
omnes diuinas & naturales leges requirunt.

Sed non sufficit, eos tanquam hostes Dei & naturæ,
bellum vtrisque intulisse in oppugnando Episcoporum
cōiugio, nisi idem in reliquis etiã ordinibus oppugnent.
Assuunt igitur quintum mendacium: In Ecclesia
Græca cum sacris ordinibus coniunctum fuisse
se votum aut promissionem castitatis. Et statim sextum:
Idem (inquiunt) Apostolorum vel Ecclesiæ antiquo
statuto. Et mox septimum: Matrimonium post
sacrum ordinem contractum, prohibitum & irritum
apud ipsos etiam Græcos, non minus quàm
apud Latinos fuisse. Vtris iam credemus? Iesuitis
affirmantibus? an Iuribus Canonicis negantibus?
Videant Iesuita, ne tandem hoc pacto imprudenter
in excommunicationem Romani Pontificis incurrant,
dum sacrosanctos Canones (vt olim vocabant)
aperte falsitatis & mendacii arguunt.

Dist. 31. Ca. Quoniam.

Orientalis

Orientalis Ecclesia (cui sexta Synodus regulam viuendi præscripsit) votum castitatis in ministris altaris NON suscepit.

Et ibi Glossa.

In Canone Romano statutum erat, quòd Diacones & Presbyteri orientalis Ecclesiæ deberent continentiam profiteri: quod male seruabant: quod sexta Synodus cognouit. Ideo statuit iuxta antiquum Canonem, vt vnusquisq; Clericus suam possit habere vxorem, nec propter hoc repellatur à promotione, si dignus fuerit, **NEC TEMPORE SVÆ ORDINATIONIS COGATUR CONTINENTIAM PROFITERI: eo tamen tempore, quo ministrat altario, debet abstinere.**

Et rursus alia Glossa ibidem.

Hæc duo capita intelliguntur de Clericis orientalis Ecclesiæ, **QVI NON SVSCEPERVNT VOTVM CASTITATIS.**

Et mox.

In orientali Ecclesia omnes Clerici indistinctè possunt vtì matrimonio contracto. In occidentali verò Ecclesia aliter seruatür.

Dist. 31. Ca. aliter. Glossa super verbo copulantur.

Multi ex hac littera dicunt, quòd orientales possunt contrahere in sacris ordinibus.

Quæ cum ita sint, aut errores suos agnoscant Iesuitæ, aut se à lure Canonico discedere palam profiteantur. Quod si fecerint, priuilegium fortassis Pæpa, quod ipsis tribuit, rursus adimet, & in pistrinum, quo digni sunt, detrudet.

Iam tempus postulat, vt loca ex Patribus à Iesuitis

O ij in

in margine huius Assertionis allegata excutiamus. Primum Hieronymi citant libros aduersus Iouinianum. Quis autem nescit, quod ipse etiam Erasmus testatur, Hieronymum matrimonio iniquiorem fuisse? Nam cum Iouiniani aut Heluidij heresi esset excitatus, calore contentionis multa scripsit, quæ sedato nunquam excidissent. Sed & extra disputationem tantis laudibus virginitatem extulit, ut de matrimonio parum honorifice sensisse videatur. Itaque illius autoritas causæ nostræ minimè nocere debet. Quanquam eo loco, quem Iesuitæ citant, nihil aliud dicat, quam, excepto Apostolo Petro, non esse manifestè relatum de alijs Apostolis, quod uxores habuerint: & cum de vno scriptum sit, de cæteris tacitum, intelligi debere, sine vxoribus eos fuisse, de quibus nihil tale scriptura significet. Atqui hæc vnus Hieronymi opinio cõtrarijs sententijs Ignatijs, Clementis, Ambrosij, & Chrysofomi refellitur.

Origenes Hom. 23. in Numeros, à Iesuitis etiam in aciem producit, sed irritò conatu. Verba enim Origenis hæc sunt: Videtur mihi, quòd illius est solius sacrificium offerre indefinens (hoc est, ut paulò antè dixit, orationem, quæ sicut incensum offertur Domino) qui indefinenti & perpetuæ se deuouerit castitati, &c. Hoc (VIDETVR) Origenicum, soluitur per (NON VIDETVR) Lutheranum. Et Origenes ipse præfatur, se verè hoc dicere: adeò cunctanter & timide loquitur. Ad hæc nihil ibi de Sacerdotum peculiari officio tractat, sed totum sermonem ad cunctum populum conuertit: cui tum de indefinenti festiuitate, hoc est, à peccatis abstinentia,

tia,

tia, tum de indefinente sacrificio, hoc est, p[ro] oratione concionat[ur]. Inspice lector totam Homiliam, & n[on] magis eam ad Sacerdotum coelibatum, quam ad Parmenonis suam pertinere videbis.

Augustinus de nuptijs & concupiscentia lib. 1. cap. 7. nullo verbo Sacerdotum, Presbyterorum, vel Episcoporum coniugium attingit: tantum docet, libidinem in coniugibus esse malum, sed propagationem, quæ occasione libidinis fit, esse bonam: tandemq[ue] sic concludit caput: Ita nec propter libidinis malum nuptias condemnare, nec propter nuptiarum bonum libidinem laudare debemus.

Idem de libero Arbitrio. lib. 1. cap. 2. disputat, quomodo, cum anima hominis peccet, quæ sit à Deo, Deus tamen peccati non sit author. Cæterum de matrimonio Sacerdotum vel aliorum, nec vnam quidem profert syllabam.

Canon Apostolorum 27. sanè non nisi lectoribus & cantoribus permittit vxores ducere. Huic autem opponimus Canonem sextum, ita pronunciantem: Episcopus aut Presbyter vxorem propriam nequaquam sub obtentu religionis abijciat: si vero reiecerit, excommunicetur: sed si perseverauerit, deijciatur. Hos duos Canones prius concilient Magistri nostri, quam nos alterius autoritate premant.

Calixti impio Canonis, quo non solum Sacerdotibus coniugia prohibet, sed contracta etiam dissoluit, alios pios Canones Gregorij & cæterorum, supra à nobis commemoratos opponimus.

Concilium Neocæsariense, Carthaginense, Chalcedonense, eadem superstitione laborantia, cum ver-

O iij bo

In ca. Signifi-
casti. Extrauag.
de Elect.

Gerfon Parte 1.
de examinatio-
ne doctrinarū.

bo Dei careant, ab vna Gangrensi Synodo, quæ ver-
bum Dei pro se habet, valide confutantur. Nam &
Panormitanus asserit, in concernentibus fidem, eti-
am dictum vnius priuati esse preferendum dicto Pa-
pæ, si ille moueretur melioribus autoritatibus no-
ui & veteris testamenti, quam Papa. Et Gerfon as-
seruit, vnum eruditum debere se toti generali Con-
cilio opponere, si sentiret, maiorem partem ad op-
positum Euangelij, malitia vel ignorãtia declinare,

Synodi, quæ sexta dicitur, Canones 3. 6. & 48. alio
eiusdem Synodi Canone euertuntur, qui citatur
Dist. 31. Ca. Quoniam, quem supra recitauimus. Ita-
que Iesuitæ illos cõtrarios Canones aut concilient,
aut lus Canonicum corrigant: quod non ita pridem
Monachus Dominicafter Hispanus, frater Bartho-
lomæus Carranza Mirandes tentauit: qui in summa
Conciliorum & Pontificum ad finem sextæ Synodi
in Trullo congregatæ hæc verba attexuit: In De-
creto (inquit) Gratiani adseribuntur aliquot De-
creta huic Synodo, & septimæ etiam generali, quæ
inter suprascriptos Canones non continentur. Ex
quo certo apparet, vitio Typographorum id factum
esse. Hæc ille corrector Decreti. Vnde facile æsti-
mare potes, candide lector, quantum fidei Canonis
bus, & Iesuitarum allegationibus dari debeat.

Leonem & Epiphanium in locis citatis non in-
uisti Iesuitis donamus. Nam ingenue agere volu-
mus, & homines supersticiosos hac in parte nobis
vendicare non laborabimus.

Eusebius de demonstratione Euangelica lib. 1.
cap. 9. sic scriptum reliquit: Veruntamen eos, qui
sacra

sacriati sunt, atq; in Dei ministerio cultuq; occupati, continere deinceps seipfos à commercio vxoris decet. Qui autem non ad TANTVM assumpti sunt SACERDOTII MVNVS, ijs idem sermo diuinus indulget, ac propemodum palam omnibus prædicat, quod vtiq; honorabile sit coniugium, &c. Ergo vides Diaconis & Subdiaconis tum temporis adhuc licuisse vxorum commercio vti. Et notandum est, quod in eodem capite dicit de ministris Ecclesiæ: His ipsis, inquit (doctoribus scilicet & prædicatoribus verbi diuini) maximè in præsentia, vt melioribus studijs vacent liberius, seiunctus à re vxoria victus ADAMATVR, velut ijs qui diuina & incorporea sobole propaganda occupati teneantur, &c. Ergo continentiam in illis potissimum commendat Eusebius, qui ipsi à cœlibatu minimè abhorrebant, Coactam autem castitatem omnia sanorum hominum iudicia auersantur.

Chrysofomus Hom. 7. in 2. cap. Matthæi, grauis ter inuehit in eos, qui turpibus spectaculis in Theatro indulgebant. Tandem obiectioni respondens, inquit, se non prohibere coniugia: & addit: Omnia siquidem mandata legis nobis sunt Monachisq; communia, præter connubium: quanq; hîc quoq; beatus Paulus admonet, per cuncta Monachis æquare nos cupiens, adducit habitum mundi huius, vt & qui habent vxores, tanq; nō habentes sint. Loquitur autem Chrysofomus de laicis: & tota homilia nullo verbo attingit ministrorum Ecclesiæ vel Sacerdotum cœlibatum. Et tamen tanta est impudentia Iesuitarum, vt hunc locum citare non vereantur:

antur:

antur : qui tamen ministrorum coniugio magis patrocínatur quam cœlibatui. Hunc enim cœlibatum (inquam) Monachorum esse proprium & peculiaris rem, nec reliquis hominibus communem, indicat. Nisi igitur ex omnibus ministris Monachos facere velint Iesuitæ, coniugium eis permittant necesse est. Quòd autem Chrysoströmus ex Paulo monet, ut qui vxores habent, sint tanq̃ non habentes, id non de voto perpetuæ continentiæ intelligi potest, sed de casto & moderato vsu matrimoniij: ne quis, ut

Amb. li. de Philo-
soph. quæ citat
Aug. lib. contra
Iulianum, 2.
Chryf. hom. de
inuentio, crucis.

Ambrosius dixit, suæ vxoris adulter fiat. Tam enim sua est coniugio castitas, quam virginitati : quemadmodum rectè alibi inquit Chrysoströmus. Primus castitatis gradus est, sincera virginitas : secundus, fidele coniugium. Ergo species secunda virginitatis est matrimoniij casta dilectio.

IESUITÆ.

*Diaconos similiter pudicos, non bilin-
gues.*

III.
Act. 7. 8. 21. I-
gnat. epist. ad
Tral. Clem. epi-
1. ad Iac. Euari-
stus epist. 1. ad
omnes Epif. A-
phric. Fabianus
epist. 1. Leo ser-
de S. Laurent.
Conci. Neocæs.

Nomine Diaconorum, etiam Hypodiaconi comprehenduntur : reliqui enim inferiores ordines, quàmuis constituti essent, nondum tamen eo tempore discrimine personarum, à superioribus discernebantur ordinibus. Qui autem Diaconos, de quibus hîc agitur, alios esse ab his, qui in actis Apostolorum facti leguntur, & qui eis ministerium tantum mensarum & custodiam thesauri Ecclesie concedunt, omnem autem adimunt sacram functionem, grauiter hallucinantur. Nam ex sacris literis

literis constat, & ex antiquorum Patrum constanti traditione, eosdem Diaconos, qui mensis ministrabant, vel thesauri curam habebant, sacram etiam in Ecclesia habuisse functionem, & ad sacrum ordinem pertinuisse.

can. 13. Chryl.
hom. 14. 15. in
Acta Aposto-
lorum.

RESPONSIO.

A Cœlibatu Sacerdotum rursus ad Hierarchiam suam Ecclesiasticam delabuntur Iesuitæ: in qua post Episcopos & Presbyteros collocant Diaconos & Hypodiaconos. Etsi autem Hypodiaconorum mentio in scripturis non fiat, dabimus tamen hoc ipsis, ut nomine Diaconorum etiam Hypodiaconos comprehendant. Reliquos autem inferiores ordines Apostolorum tempore constitutos fuisse, facilius dicitur quam probatur. Nam & aliquot seculis post Apostolos, Hieronymus quinque tantum enumerat Ecclesiæ ordines, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Fideles, Catechumenos: reliquo clerico locum proprium nullum tribuit. Etsi enim tum quoque erant lectores & Acoluthi, tamen nomina non erant certorum munerum: verum quos clericos vocabant, eos ab adolescentia certis exercitijs assuefaciebant ad seruiendum Ecclesiæ: quò melius intelligerent, quorsum essent destinati, & paratiores in tempore ad officium accederent. Diaconorum autem Apostolicis temporibus proprium munus non fuisse prædicare Euangelion, & administrare Sacramenta, vel hinc duntaxat colligitur, quòd ab Apostolis ideo iussi sunt eligi, ut quia illis non erat plas-

In Esa. cap 9.

Act. 6.

P citum

citum derelicto sermone Dei, ministrare mensis,
 his delegaretur hoc negotij: Apostolis interea des-
 precationi & administrando sermone incumbendis
 bus. Fuit tamen & hæc Diaconorum functio, non
 prophana sed sacra, hoc est, ad sanctos vsus Ecclesiæ
 destinata: quis enim prophanium munus dicat, pau-
 perum curam gerere? membra Ecclesiæ fouere?
 & vt caueantur rixæ & contentiones, omnibus au-
 qua ratione consulere? Itaq; nescio quid hîc Iesuitæ
 sacrum vocent, nisi fortassis vnctionem & tonsuram
 intelligant, sine qua nemo sacri ordinis sacræ ue-
 lius functionis particeps esse queat. Sed relinqua-
 mus ipsis hæc anilia deliramenta, & Diaconorum
 officia persequamur, quos & apud Lucam & apud
 Paulum eosdem esse equidem non dubito: de qui-
 bus etiam nescio, an honorificētius aliquid dici pos-
 sit, quàm quod à nostris Theologis scribitur: Non
 aliam fuisse olim in veteri Ecclesia Diaconorum ras-
 tionem, quàm quæ sub Apostolis fuisse legitur. Or-
 blationes enim fidelium quotidianas, quas *synaxas* voc-
 cabant, & annuos Ecclesiæ proventus recipiebant,
 vt conferrent in veros vsus, qui iuxta veteres Cas-
 nones erant præcipue quatuor. Nam Ecclesiasticor-
 rum honorum pars vna distribuebatur Clericis: id
 est, qui vel ex parentum consensu, sumptibus Eccle-
 siæ alebantur & instituebantur, tantisper, dum ad
 aliquod munus in Ecclesia obeundum essent idonei:
 vel iam reipsa seruiebant Ecclesiæ: alter autem
 quadrans alendis pauperibus, tertius, tuendis ædis-
 ficijs, & alijs eiusmodi vsibus, parçè tamen & mode-
 ratè impendebatur. Deniq; quadrans qui supererat,
 Episcopo

Episcopo concedebatur, non ut eo abuteretur pro suo arbitrio, sed ut sobrie & honeste vivens famulus am frugaliter aleret, captivos etiam fratres redimeret, & pauperes aduenas exciperet. Onera igitur istiusmodi mittebantur Diaconis: quos etiam oportebat Oeconomiae suae quotannis rationem reddere coram Presbyterorum collegio, cui Episcopus praerat: ut ex Canonum, qui Apostolis adscribuntur, quadragesimo primo, & Antiocheni Concilij Can. 24. & 25. animaduertitur. Postea vero cum opes Ecclesiae amplificarentur, & difficultas oneris cresceret, attributi sunt Diaconis Hypodiaconi, quorum opera circa pauperes vterentur. Quibusdam etiam in locis propter opum amplitudinem instituti sunt ordinis exactiois et administrationis causa, Archidiaconi: ne quid ex bonis Ecclesiae vel negligentia vel vilius fraude deperiret. Quod autem progressu temporis, Evangelij quoque ad populum lectio illis dabatur, & exhortatio ad precandum, quod item ad porrigendum in sacra coena calicem adhibebantur, id muneris ornandi causa fiebat, quò maiori religione illud obirent, cum admonerentur talibus Symbolis, non esse profanam aliquam villificationem quam gererent, sed sacram & Deo dicandam functionem. An volunt Iesuitae Diaconis, quales quidem in primitiua & Apostolorum temporibus vicina Ecclesia fuerunt, aliquid amplius à nobis tribuit? Id nimirum, quod nescio qui fictitij Clementes & Ignatij illis tribuunt, huius enim farinae nothos & ignotos authores nobis in marginibus obstrudunt: quos, ne quid callidè praeterisse videamur, tam iustrabimus.

P ij Primum

Primum IGNATIJ citant Epistolam ad Trallianos, cuius est apud omnes doctos suspecta auctoritas. In ea autem epistola facit discrimen inter Episcopum & Presbyteros; ac inter cætera dicit: Oportet ergo et Diaconis, qui sunt in ministerium Iesu Christi, omni modo placere. Non enim in cibo & potu sunt ministri, sed ministri Ecclesiæ Dei. Oportet ergo præcepta eorum seruare, sicut ignem ardentem, &c. Et in eadem Epistola. Quid enim Diaconi, nisi imitatores Christi, ministrantes Episcopo, sicut Christus Patri, & operantes illi operationem mundam & immaculatam: quomodo sanctus Stephanus beatissimo Iacobo, & Timotheus & Linus Paulo, & Anacletus & Clemens Petro, &c. Hæc si quis Ignatij esse credat, credat etiam, si placet, Euangelio, quod Thomæ nomine circumfertur. Certè non propterea Ignatij sunt Epistolæ, quia sub Ignatij nomine à Valentino Pacæo Apostata in Schola Dilingensi Græco sermone sunt æditæ: aut si Ignatij sunt, non profecto illius sunt, qui post Petrum alter, in successione Antiochenæ Ecclesiæ Episcopatum sortitus, ac Romæ tanquam frumentum Christi bestiarum dentibus commolitus esse dicitur, ut panis mundus inueniretur: sed sunt alterius cuiusdam Ignatij, Romanensibus magis quam Antiochenis & orientalibus noti: qui ut subtiliter & aliqua veri similitudine mentiretur, ad Ephesios, Magnesianos, Trallianos, &c. literas inscripsit: ad quos verum illum & *Ἰγνατίου* Ignatium literas dedisse, ex Ecclesiastica historia didicerat.

Euseb, lib. 3. ca.
35.

Clementis Romani Epistola prima ad Iacobum fratrem

fratrem Domini, tam nō est germani illius Clemens
tis, quā certum est, vtrancq; ad Timotheum esse
Pauli. Nam supposititiā esse vel hinc tantū elu-
cet, quōd fingit ibi Clemens se Iacobo mortem Pe-
tri, ac veluti eius testamētum, vltimā scilicet con-
sionem, perscribere: cū (vt omnes historici testan-
tur) Iacobus ille sit plus quā septem annos ante
Petri mortem interfectus, Quomodo ergo potuit ei
Clemens mortem Petri & nouissima verba perscri-
bere? nisi fortē ei in purgatorium aut campos Ely-
sios eam Epistolā miserit. Vnde apparet, eam pos-
tea ab aliquo impuro Romanista confictā: sicut
& ante nostra tempora plures docti viri senserunt,
& firmis rationibus asseruerunt. Quare nec Hie-
ronymus vllam eius mentionem fecit, cū alioqui
non negligenter de eius scriptis disserat. Sed age,
fingamus eam verē Clementis esse. Quid igitur ad
Iesuitarum facit institutum? Primum, non distinguit
inter Diaconos & Hypodiaconos. Deinde, Diaconis
nihil aliud officij assignat, nisi vt sint quasi oculi
Episcopi, ne quis incidat in praeipitium: item hor-
tentur Laicos, vt frequenter docentē Episcopum audia-
nt, & vt calamitosorum curam gerant: vt autem
ipsi doceant, aut alia sacra munera obeant, nullum
ibi verbum inuenias.

Euaristus Epistola prima ad Episcopos Africas
nos scribit, in singulis ciuitatibus debere constitui
Diaconos septem, qui custodiant Episcopum praed-
dicantem, ne ipsi ab insidiatoribus quoquo modo
infestentur suis, aut verba diuina detrahendo, aut insi-
diando polluantur, vel despiciantur: sed veritas spīs

ritali redoleat fauore, pax prædicata labijs, cum voluntate animi concordet, &c. Præter hæc de Diaconis aut Hypodiaconis, aut eorum officio nullum eo loco extat verbulum.

Fabianus PP. Epistola prima, suo, hoc est, Pontificio more distinguit, & distincta officia partitur inter Diaconos, Hypodiaconos, Acolutos, reliquosque minores ordines. Sed quia in eadem Epistola Clementis ordinatio citatur, non minus nobis quam Pseudoclemens suspectus est.

Leo, sermone de S. Laurentio nihil habet de Diaconis, quod nobis magnopere sit contrarium. Verba eius hæc sunt: Cum furor gentilium potestatum in electissima quaque Christi membra sæuaret, ac præcipue eos, qui ordinis erant Sacerdotalis, impeteret, in Leuitam Laurentium, qui non solum in ministerio Sacramentorum, sed etiam dispensatione Ecclesiastica substantiæ præminebat, impius persecutor efferbuit. Quid obsecro hæc est, quod non ipsi supra Diaconis quondam tributum esse confessimus? videlicet, ut substantiam Ecclesiasticam in usus necessarios expenderent, & calicem in sacra ecena porrigerent. Id quod Leo per ministerium Sacramentorum intelligere videtur.

Concilij Neocæsariensis Canonem 17. nescio in quem finem Iesuitæ citent, cum ne vnus quidem apex de Diaconis in illo extet. Canon integer sic sonat: Presbyteri qui conregionales sunt, in Ecclesia præsentibus Episcopis vel Presbyteris ciuitatis obferre nõ possunt, nec dare panem sanctificatum, nec calicem porrigerere. Quod si absentes sint ciuitatis Sacerdotes,

Sacerdotes, & fuerint inuitati ad dandam orationē, soli debent dare. Vicarij autem Episcoporum (quos Græci Chorepiscopos vocant) cōstituti sunt quidem ad exemplum septuaginta seniorum, sed tanq̄ Confacerdotes propter sollicitudinem & studium, quod in pauperes agunt, offerant, & honorabiles habeantur. En audis de Episcopis, de Presbyteris, de Sacerdotibus, de Chorepiscopis, de Confacerdotibus: sed de Diaconis, & Hypodiaconis negry quidem. Nisi forsan Iesuitæ putent Corepiscopos eosdem fuisse quos Diaconos: quod ne per febrim quidem vnq̄, quantumuis phreneticus somniauit. Sed fortassis 14. Canonem allegare voluerunt: qui tamen vt hodie in vsu non est, ita Iesuitis ne tantillum quidē patrocinator. Est autem hęc Diaconi septem esse debent secundum regulam, quamuis non magna sit ciuitas. Regulæ autem auctoritas ista est, quod & liber Actuum Apostolicorum insinuat. Quid hęc est, quæso, quod vel pro Iesuitis vel contra nos faciat? Verum ita sine iudicio syluam allegationum congerere voluerunt, vt extremam paginæ fimbriam completerent.

I E S V I T Æ.

Mulieres similiter pudicas, non detrahentes.

Vel de omnibus mulieribus hęc sermo est, vt Ambrosius existimat, vel de ijs, quæ, quoniam in Ecclesia munus aliquod gerebant,

V.
Amb. in hunc locum.

gerebant, suo sexui conueniens, vt Græci patres atq; alij ex
 Chryf. Theoph. posuerunt, Diaconæ vocabantur. Ex nullo autē veterum Ex.
 &c. in eundem. posteriorum constat, de vxoribus Presbyterorum aut Diacono-
 rum hęc differi, quod tamē noui Euangelici mordicus tuentur,
 quorum interpretatio quamuis admittatur, nihil adhuc noui
 coniugio Sacerdotum patrocinatur: de ijs enim ageretur, qua
 antea in matrimonium ductæ fuerant, à quibus post ordinem
 susceptum abstinendum fuit.

RESPONSIO.

Nimis profectò verum est Ciceronianum illud:
 Qui semel verecundię fines transierit, eum be-
 nē & nauiter oportere esse impudentem. Id suo ex-
 emplo Iesuitæ comprobant, hac quantumuis breui
 Assertiuncula. Etsi enim tolerabile esset, si locum
 Pauli vel cum Ambrosio de omnibus mulieribus,
 vel cum Chrysofomo de Diaconissis interpreta-
 rentur (nam quæ omnibus mulieribus, ea etiam cer-
 tō illarum generi conueniunt) tamen hoc nimis
 quàm impudenter & temerè ab ipsis affirmatur, ex
 nullo veterum interpretum constare de vxoribus
 Presbyterorum aut Diaconorum hęc differi. Non
 vrgebo iam ipsum contextum verborum Pauli:
 sed quia ad veteres interpretes prouocant, ac vnū
 uersim eos locum hunc aliter quàm nos interpreta-
 ri vociferantur, non aliunde, quàm ex veterum in-
 terpretationibus hunc clamorē compescemus. Tho-
 mas igitur Aquinas apud Pontificios omni exce-
 ptione maior: cuiusq; in Pauli Epistolas explanas-
 tionem

tionem ab ipſo Paulo canonizatam, & inſigni miſ-
raculo columbæ ſuper caput eius inſidentis com-
probatam fuiſſe Pontificij quidã ſcriptores iactant,
ad hunc locum lectione ſecunda ſic annotauit. Pri-
mò (inquit) oſtendit, quales debent eſſe Diaconos
rum vxores. Secundò, qualiter ipſi habeant ſe ad il-
las. Et poſt pauca. Quæ culpa eſt Diaconi, ſi vxor
eius eſt mala? Reſpondeo. Aliquis à miniſterio re-
pellitur non ſolum propter culpam, ſed etiam pro-
pter aliquod impedimentum miniſterij. Et ideo ſi
præter culpam eorum poſſent mulieres eſſe malæ,
tum præſtant impedimentum dupliciter. Primò,
quia cum malæ ſunt, indigent maiori cura: & per
hoc minus vacarent Eccleſiaſticis miniſterijs. Ses-
cundò, quia viri deprauantur ex vxoribus. Item, eſ-
ſet in periculum, quia miniſtrorum Eccleſiæ multi
frequentant domos. Et lectione tertia. Dixit quòd
mulieres Diaconorum ſint pudicæ. Et ſi in vxori-
bus pudicitia eſt habenda propter eos, ampliùs in
ipſis eſt neceſſaria, vt ſint omnino à contractu mulie-
rum immunes. Sed quia ſecundum hoc pauci eſſent
miniſtri, concedit, quòd ſaltem ſint vnus vxoris
viri.

Nicolaus de Lyra, qui ſi non Iyræſſet, (vt vetus
verbum habet) totus mundus delyraſſet, cum hunc
locum enarrat, ad hæc verba (non detrahentes) an-
notat: Quod frequenter contingit mulieribus: ſed
vxores miniſtrorum Eccleſiæ debent præ cæteris
moribus pollere. Eant nunc Ieſuitæ, et clamitent, A-
quinatem & Lyranum factos eſſe novos Euangeliz-
cos, quia locum Pauli de vxoribus miniſtrorum
Eccleſiæ

Q

Eccleſiæ

Ecclesiæ intelligant non secus quàm Lutherani : aut, si malunt, hos duos ex numero veterum expositorum deleant. Sed ne id cum periculo faciant, privilegium speciale à sanctissimo domino Papa, & Sorbona Parisiensi, & ordinibus fratrum tam Prædicatorum quàm Minoritarum impetrent.

Sed pulchrè sibi cauent Iesuitæ, cum aiunt, etiam si nostra interpretatio admittatur, tamen coniugio Sacerdotum nouo (veteri) non patrocinari : de his enim agi, quæ ante susceptos ordines ductæ fuerunt, à quibus postea abstinendum fuerit. O dictum bene. Iam igitur vnius loci quatuor habemus interpretationes, quarum prima omnes mulieres, altera, quæ ministerij dignitate sunt præditæ, Diaconissæ, tertia, Diaconorum vxores, quarta, quæ non à Diaconis sed ad Diaconatum aspirantibus ductæ, et post adeptum Diaconatum non amplius cognitæ fuerunt, intelliguntur. Quid diceret, obsecro, Iulianus, quid Porphyrius, quid Celsus, si adhuc essent superstites? Quid? valeant Christiani cum quadruplici vix quatuor syllabarum interpretatione, quæ quid ^{conuictæ} aut vxores sonent, adhuc dubitant. Nos verò tertiam solum vt genuinam, & cum textu congruentem accipimus : primam & secundam toleramus : quartam vt falsissimam reiicimus : lectorem ad præcedentis Assertionis refutationem ablegant : vbi post sacrum etiam ordinem Sacerdotes cum vxoribus concubuisse, liberosq; ex his suscepisse, copiose à nobis est probatum.

I E S V I T Æ.

Quæ

*Quæ est Ecclesia Dei viui, columna
& firmamentum veritatis*

Catholicam Ecclesiam intellige hæc adhuc militantem, quæ, vel cæcus est omnium fidelium, qui per fidem & baptismum non in locum vnum, sed in vnâ doctrinam & cultum vnius Dei & Christi Iesu conveniunt: vel cæcus Procerum & Pastorum, qui reliquam multitudinem fidelium gubernant. Hæc dicitur columna & firmamentum veritatis, quod fundamento Apostolorum & Prophetarum, ipsoq; angulari lapido Christo Iesu stabilita & firmata, omnes, qui se totos ipsi permittunt, in vera doctrina stabilitat & firmet. Hæc est, quæ quoniam Spiritum sanctum semper assistentem habet, & Christo per fidem desponsata est, eodemq; tanquam capite vegetatur, nec excidere à fide potest, nec in his quæ sub fidem cadunt, aut ad mores pertinent ad salutem necessarios, falli aut fallere, ne illius erroris causa, in Spiritum sanctum aut Christum ipsum derivari videatur.

VI.
Ephes. 4.

Matth. 16. 18.
Ephes. 2. 10a. 14.
16. Matth. vlt.
Ephes. 5. Osee. 4.
1. Cor. 12.

RESPONSIO.

EN tibi rursus pro vna vnius loci interpretatio-
ne duas, & duas Ecclesiæ definitiones: quarum
quæ prior est, et veritati et instituto Pauli cõsona est:
posterior, vt potè ab utroq; dissentanea, meritò à
nobis exploditur. Etsi autem de hoc loco Pauli, quo
Ecclesia columna & stabilimentum veritatis præ-
dicatur, copiosæ & eruditæ nostrorum Præcepto-
rum commentationes & scriptiones extant: tamen

Q uia

quia Iesuitæ veteres Coccysmos non cessant repetere, nec nos pigebit veram huius loci sententiam breuiter perspicueq; tradere. Primum igitur, cum Apostolus hęc Ecclesiam tam magnifico elogio celebrat, non loquitur de quolibet hominum cœtu, qui vel Dei verbo caret, vel id contemptim negligit, vel crudeliter persequitur: qualis est Ecclesia malignantium, hoc est, Prælatorum seu (vt Iesuitæ loquuntur) procerum Pontificiorum: sed disertis verbis mentionē facit Ecclesiæ, quæ sit domus Dei, quæ sit Ecclesia Dei viuētis: quæ ex incorruptibili semine verbi Dei viuētis renata, & cum eodem verbo Dei arctissimè colligata, nihil ab illo alienum, aut pugnantem recipit, aut pertinaciter vsq; ad extremum defendit, quæ propter hoc ipsum verbum eius modi præconijs passim in scripturis ornatur. Cum enim nusq; diuina veritas nisi in verbo Dei, nusq; autē verbum Dei, nisi in scripturis sanctis inueniatur, ac scripturarum sanctarū custodē, testemq; fidelem, Deus Ecclesiam in terris constituerit, Apostolus nō immeritō eam columnam & stabilimentum veritatis appellauit: hanc enim sedulo conseruat, & de hac fideliter, integrè ac syncerè testatur. Alioquin scribit Apostolus Paulus Ecclesiam superstructam esse, super fundamentum Prophetarum & Apostolorum. Quod si in ædificio spiritali, non Ecclesia, sed scriptura Prophetica & Apostolica, hoc est, veritas (nam sermo tuus veritas est, inquit ad Patrem Christus) fundamenti rationem & locum obtinet, suam profectō firmitatem veritas scripturæ nō habet

1. Pet. 1.

Ioan. 17.

habet ab Ecclesia, sed Ecclesia suam potius stabilitatem, scripturarum veritati & firmitati debet. Cum autem ex infinito scriptorum numero, solas, quas habemus in Biblijs, canonicas scripturas, Ecclesia sua testificatione approbarit, non effecit quidem ex falsis, dubijs & prophanis, vt essent veræ, certæ & sacrosanctæ: sed quia per se tales erant, ideo tales, quales erant, suo calculo Ecclesia comprobauit. Nō igitur quia Ecclesia scripturas veras & certas pronunciauit, ideo veræ ac certæ esse cœperunt: verum, quoniam per se tales erant, verax est Ecclesia, quæ idipsum de scripturis est testificata, quod erant: ac si aliter fecisset, mendax fuisset Ecclesia. Et hac ratione Ecclesia dicitur columna & stabilimentum veritatis, tum quia commissa sibi oracula diuina, tanquā preciosissimum depositum custodit ac tuetur, tum quia de veritate & certitudine earum, contra omnes scripturarum hostes bona fide testatur, & pastoris vocem a luporum vlulatu certo indicio dignoscit. Cum autem Pontificia Ecclesia, præter, extra, & supra scripturas, quæ sunt verbum veritatis, auctoritatem sibi arroget, non est columna & stabilimentum veritatis, sed mendacijs & vanitatis. Ac si quando veritatem profert, in mendacio eam detinet & deprauat. Itaque omnes illas præclarissimas promissiones factas Ecclesiæ, omnes illas excellentissimas prærogatiuas, quibus in scripturis ornatur: & quas consignatis ad marginem multis scripturarum locis Iesuitæ allegarunt, libenter fatemur ad Ecclesiam pertinere: verum non ad Ecclesiam Pontificiam,

Q. iij. quæ

quæ est colluuius Papparum, Cardinalium, Pseudo-
episcoporum, Sacrificulorum, Monachorum, & hu-
ius farinae perditorum hominum: sed ad Ecclesiam,
de qua paulò antè diximus, quæ est cõgregatio ho-
minum, sacras scripturas amplectentium, atq; ex ip-
dem cooperante Spiritu sancto, verè agnoscentium
& confitentium vnum Dei, hominumq; mediate
rem Christum, qualem se verbo & Sacramentis pa-
tefecit, cui se totos, ac vniuersam salutis suæ ratio-
nem permittunt, quicumq; vera & viua Ecclesie
membra esse volunt. Ideoq; quantumuis aliquando
errent & labant, vt iustificetur Deus in sermonibus
suis, & vincat, cum iudicatur, non tamen in errore
perseuerant, nec finaliter à gratia & salute æterni
excidunt: cadentes enim, domino supponente mi-
num, non colliduntur. Humanum (inquit ille) est er-
rare: in errore autem perseuerare, diabolicum. Si
Ecclesia etiã in his terris, à qua humani nihil alienum
est, errare potest: nam remissionem peccatorum, &
credit & quotidie orat: sed in errore perire, & è ma-
nibus Christi eripi non potest. Solidum enim sit
fundamentum Dei, habens signaculum hoc: Noui
2. Tim. 2. Dominus qui sint sui.

Summa igitur hæc esto: Quòd vera Ecclesia, pe-
verbum à Spiritu sancto ita gubernetur, vt, etsi sint
eam in his terris esse imbecillem (caro enim non
prorsus commutatur in spiritum) conseruet tamen
eam perpetuò, ne vel erroribus vel peccatis pere-
at. An hoc in Christum & spiritum eius sit contu-
meliosum, & an hoc pacto culpa errorum in Deum
deriuetur

Psal. 51.

Matth. 24.

2. Tim. 2.

deriuetur, (vt horribiliter blasphemant Iebusite) iuz
dicent omnia membra Ecclesiæ, quæ in luctu & in
terdum etiam victoriâ carnis aduersus spiritum,
non sancto Spiritu sed carnis suæ, vitio culpam er-
rorum ac peccatorum adscribunt. Vnde etiam cum
Paulo exclamant: O nos miseros homines, quis nos Rom. 7.
eripiet ex hoc corpore morti obnoxio? Gratias ag-
imus Deo per Iesum Christum Dominū nostrum.
Et cum Dauide: Errauimus sicut oues quæ perierunt, Psal. 119.
quære seruos tuos Domine. Et libera nos à
malo, Amen.

I E S V I T Æ.

E X C A P. IIII.

*Spiritus manifestè dicit: quòd in nouis-
simis temporibus discedent quidam à fi-
de, &c.*

Hæc aduersus Marcionitas, Encratitas & Manichæos, si-
milesq; hereticos dici, qui vel cibos aliquos, tanquàm suapte
natura prohibitos, vel nuptias tanquàm à Sathana profectas,
condemnabant, & ex iisdem verbis Apostoli, cum historia,
qua de illis extat, comparatis, constat, & ex veterum Pat-
rum, Ambrosij scilicet, Hieronymi, Augustini, Chrysostomi,
Epiphani, Theophylacti & cæterorum consentientibus sen-
tentijs. Quare imperitè detorquentur hæc à nouis Euangelicis
in Pontifices, & ordinum religiosorum institutores, Nec enim
ipsi

I.

Hiero. lib. 2 ad
uer. Iou. Aug.
hærel. 25. 46. 61.
& contra Faust.
lib. 15. c. 10. Epi-
phan. hærel. 42.